

Malaizijas kokrūpnieki uzsver, ka jābalstās nevis politiskos, bet zinātniskos apsvērumos.

Avoti: Pasaules kokrūpniecības informācijas vietnes un LMSP

Malaizijas meža un kokrūpniecības nozaru pārstāvji ir pauduši nopietnu satraukumu par Eiropas un ASV spiedienu iekļaut *Shorea* ģints kokus **CITES* apdraudēto sugu sarakstā. Tas varētu izraisīt tropisko kokmateriālu eksporta apjoma samazināšanos par miljardiem dolāru un radīt satricinājumu finiera, apdares kokmateriālu un mēbeļu piegādes ķēdēs.

Kā jau iepriekš rakstījām, ASV armija un flote izmanto milzīgus apjomus Dienvidaustrumāzijas tropu kokmateriālu, tostarp *Shorea* un *Apitong* koksni, grīdas dēļu ražošanā. Tomēr tagad situācija var mainīties, jo ASV valdība ir uzsākusi izmeklēšanu par kokmateriālu importu. ASV un Eiropa plāno ierobežot *Shorea* un *Apitong* eksportu, iekļaujot šīs abas koku sugas *CITES* apdraudēto sugu sarakstā.

Malaizija ir brīdinājusi, ka jebkādi mēģinājumi iekļaut tādas pasaulē populāras tropu koku sugas ģintis kā *Shorea*, *Dipterocarpus* vai *Apitong*, Konvencijā par starptautisko tirdzniecību ar apdraudētajām savvaļas dzīvnieku un augu sugām, ir jāpamato ar ticamiem zinātniskiem pierādījumiem, nevis ar politiskiem apsvērumiem.

Tans Pengs Džuns, Malaizijas Kokmateriālu asociācijas prezidents, paziņoja *Daily Express Malaysia*, ka pastāv nopietnas bažas par Eiropas Savienības un Amerikas Savienoto Valstu mēģinājumiem ierosināt tropisko kokmateriālu iekļaušanu *CITES II* saraksta pielikumā. Šie priekšlikumi galu galā netika iesniegti, bet, kā uzsvēra asociācijas prezidents, situācija liek Malaizijas meža un kokrūpniecības nozarēm steidzami gatavoties tam, ko daudzi uzskata par nu jau “otro mēģinājumu” krasi ierobežot Malaizijas koksnes eksportu. „Neskatoties uz to, ka paredzētais priekšlikums netika iekļauts apstiprināšanai,” Tans Pengs Džuns norādīja, ka ir „jānodrošina, lai visi attiecīgie dati ir viegli pieejami, lai risinātu

jebkādos potenciālos jautājumus ar sadarbības partneriem nākotnē.”

Shorea ģints koku sugas, kas tiek tirgotas kā *Meranti*, *Seraya* un *Balau* koksne, ir Malaizijas tropu kokmateriālu vērtības ķēdes pamats un to koksne tiek pārstrādāta zāģmateriālos, finierī, paneļos un saplāksnī. Lai gan iekļaušana *CITIES II* pielikumā neaizliegtu tirdzniecību pilnībā, tā uzliktu jaunas prasības pēc īpašām atļaujām, papildus birokrātisko slodzi, kā arī paaugstinātu dokumentācijas un atbilstības izmaksas. Tas viss būtu kļuvis par iemeslu, lai ievērojami palēninātu *Shorea* koksnes produktu plūsmu tirgos laikā, kad Malaizijas meža nozare jau tā ir spiesta samazināt apjomus.

Pagājušajā gadā vēstulē Malaizijas Dabas resursu un vides ilgtspējas ministram Nazmi Ahmadam, toreizējais kokrūpniecības asociācijas prezidents Džordžs Japs brīdināja ministriju, ka “*CITES* noteikumos jāņem vērā arī sociālekonomiskā ietekme”. Nozare apņēmas palīdzēt valdībai sagatavot “tehniskos un sociālekonomiskos pretargumentus”, vienlaikus mobilizējot reģionālo iestāžu atbalstu. Vēstulē tika arī norādīts, ka “atmežošana Malaizijā ir saistīta ar vairākiem faktoriem, tostarp pilsētu strauju attīstību un iedzīvotāju skaita pieaugumu, nevis tikai kokmateriālu ražošanu”, aprakstot Eiropas Savienības un ASV pieeju kā nesamērīgu un mudinot Malaiziju iesniegt “pārliecinošus argumentus pret šo virspusējo priekšlikumu”.

Malaizijas meža un kokrūpniecības nozares jau ir cietušas trīs nozīmīgus triecienus. Tika ieviests iekšzemes pārdošanas un pakalpojumu nodoklis, kas ir palielinājis darba izmaksas par aptuveni 8 - 12 %, ASV prezidenta Trampa tarifu ierobežojumi, kas samazina eksporta apjomus, un uz laiku atliktā ES Atmežošanas regula, kas rada atbilstības problēmas kokmateriālu tirdzniecībai globālajos tirgos.

Malaizijas Plantāciju viceministrs Datuks Čans Fungs Hins vairāk nekā 400 dalībniekiem Malaizijas kokmateriālu eksportētāju asociācijas pasākumā uzsvēra: „Lai gan eksporta produkti netiek tieši aplikti ar nodokli, pieaugošās ražošanas izmaksas sāk graut Malaizijas ilgstošo eksporta jaudu.”

***CITES* priekšlikums ievieš absolūti jaunu pieeju.**

Centieni iekļaut *Shorea* koksni sarakstā nav motivēti vienīgi ar dabas aizsardzības apsvērumiem. Pagājušā gada martā ASV organizācija *Hardwood Federation* rakstīja ASV preču aprites uzraudzības dienestiem, lobējot gan *Shorea*, gan *Apitong* koksnes iekļaušanu *CITES* sarakstā. *Hardwood Federation* argumentēja, ka „*Apitong* aizsardzība ir būtiska vides saglabāšanai un starptautiskās tirdzniecības ilgtspējas uzturēšanai”. Tomēr, pēc Malaizijas pārstāvju domām, patiesais mērķis bija veicināt amerikāņu *sarkanā ozola* koksnes tirdzniecību kā potenciālu aizvietošanu Dienvidaustrumāzijas importam dažādos vietējos preču piegādes sektoros, tostarp ASV militārajā piegāžu ķēdē.

Malaizijas kokrūpnieku finanšu pārvaldnieks Vongs Kars Vajs par šo problēmu runāja izstādē „*Export Furniture Exhibition 2025*”. „Piemēram *Dipterocarpus* ģints *Keruing* ir īpaša koksne, ko galvenokārt izmanto grīdas dēļu ražošanai. ASV ir tā galvenais tirgus. Lielākais pircējs ir ASV militārie spēki, kas *Keruing* koksni izmanto kravas automašīnu un tanku grīdām, jo tā ir izturīga un stipra. Tomēr ASV tagad vēlas vairāk paļauties uz vietējiem kokmateriāliem, jo īpaši sarkano ozolu.”

“Rezultātā notiek diskusijas par *Keruing* koksnes iekļaušanu *CITES*, kas varētu vēl vairāk ierobežot tās tirdzniecību un ietekmēt eksportētājus, īpaši no Malaizijas,” Vongs K. Vajs norādīja, piebilstot, ka “neskatoties uz to, ka *Shorea* un *Apitong* meži tiek izstrādāti ilgtspējīgi un ir sertificēti, šobrīd draud potenciāli tirdzniecības ierobežojumi it kā dabas aizsardzības vārdā.

ASV Aizsardzības ministrija jau ir izstrādājusi militārā transporta piekabes prototipu, kam grīda ir no sarkanā ozola koksnes, lai aizstātu *Keruing*, savukārt Nacionālās aizsardzības atļauju likums jau ir klasificējis *Apitong* kā apdraudētu koku sugu un aicinājis pāriet uz vietējām alternatīvām. “Mūsu kokrūpniecības nozare tagad saskaras ar diviem galvenajiem draudiem, - ASV tarifiem un iespējamo iekļaušanu *CITES* sarakstā, tas varētu ļoti negatīvi ietekmēt mūsu kokmateriālu tirdzniecību,” uzsvēra Malaizijas kokrūpnieku pārstāvis.

*** *CITES (Konvencija par starptautisko tirdzniecību ar apdraudētajām savvaļas dzīvnieku un augu sugām)* ir starptautisks valdību līgums, kas stājās spēkā 1975. gadā. Tās mērķis, izmantojot atļauju un sertifikātu sistēmu, ir nodrošināt, ka starptautiskā tirdzniecība ar savvaļas dzīvniekiem un augiem neapdraud to izdzīvošanu. *CITES* aizsargā vairāk nekā 40 000 sugas. *CITES* Regulē starptautisko tirdzniecību (importu/eksportu). 184 valstis (tostarp**

Latvija kopš 1997. gada) ir pievienojusās šai konvencijai, kas pazīstama arī kā Vašingtonas konvencija. Sugas ir uzskaitītas trīs pielikumos atbilstoši nepieciešamajam aizsardzības līmenim. CITES veicina ilgtermiņa dabas resursu saglabāšanu un ilgtspējīgu izmantošanu.